Rozhovor o štěstí

Miroslav Hájek / foto: autor

V našem seriálu povídání se zajímavými lidmi, kteří žijí mezi námi a kteří mají k Velkopopovicku vztah, se opět setkáváme s výraznou místní osobností… přímo pojmem. Kdyby v Popovicích existoval klub místních patriotů, celkem jasná by byla volba jeho prezidenta; favoritem hned v prvním kole by byl Vlastimil ČELIKOVSKÝ.

Vlasta – promiňte mi to důvěrné oslovení, ale je mi ctí, že mě už před léty nabídl tykání – je muž mnoha tváří: umělecký truhlář, včelař, kostelník, dvě období člen místního zastupitelstva… ale především velkopopovická živá kronika (a dodává „Obdivovatel všeho, co je na světě krásné.“). Když někdo něco chce vědět z historie obce, skončí u Vlasty. Ač není žádným přímým potomkem, přesto jakoby patřil do rodiny Ringhofferů, jejichž erb hrdě nosí v klopě svého saka.

A pokud vás nad předchozími řádky napadá, proč taková výrazná osobnost Velkých Popovic si vysloužila až pořadové číslo 17 v našem seriálu rozhovorů, pak vězte, že jen proto, že jsem si chtěl nechat Vlastu Čelikovského právě na počátek roku. Tedy do času, kdy je zvykem si přát (více či méně upřímně) hodně zdraví a štěstí. Protože právě on je ten, kdo má skutečně právo na toto téma promluvit…

Z jeho slov přímo čiší, že mnohé zažil, přežil a prožil, své květnaté vyprávění co chvíli ozdobí odbočkou, mající někdy podobu exkurze do rodinné historie, jindy filosofického motto…

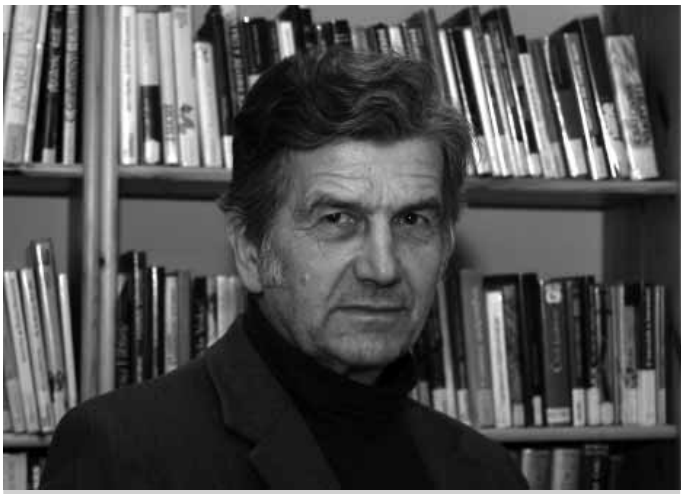

VLASTIMIL ČELIKOVSKÝ

Narozen 31. května 1944 (…a dodává: „Narozen doma, ve Velkých Popovicích, v baráku, který postavil náš pradědeček, druhý vařič piva od počátku zdejšího pivovaru“.)

Ženatý, otec tří synů: Kamila, Karla, Františka a dvou dcer: Anny, Marie-Luisy (…a nebyl by to ani Vlasta, aby ke každému svému potomkovi nevěděl nejen přesné datum narození, ale neřekl alespoň jednu větu, po kom dostaly děti jméno a v jaké rodinné ale i historické souvislosti se narodily).

Začněme aktuálně – na úvod mě napadá příměr tvého osudu a volby českého prezidenta; kdyby totiž volby do zastupitelstev měly obdobná pravidla, jako přímá volba prezidenta, byl bys dle získaného počtu hlasů teď členem obecního zastupitelstva. Ale protože obecní volby proběhly před dvěma roky podle jiných regulí, které jednotlivcům nepřejí, dostali se před tebe i uchazeči ze stran a uskupení s méně hlasy. Nemrzí tě to?

Ne, já už si to v sedmdesátých letech užil, když jsem dvě období po sobě v zastupitelstvu byl (a vždy jako bezpartajní).

Popravdě, já už ani kandidovat nechtěl. Ale oslovili mě, jestli bych do toho nešel s nimi. Já tady vždy rád pomůžu, jen jsem do toho jít nechtěl s žádnou partají. My to tak máme v rodině – jsme tři bráchové a všichni vždy zásadně bezpartajní. I ten nejstarší, a to byl od roku 1947 na vojně lampasákem.

A pak mě oslovili zase z druhé strany. Povídám, to by nebylo seriózní, když jsem jednu stranu odmítl, jít teď do toho s vámi. Ale dobře, tak já do toho půjdu sám za sebe. Věděl jsem sice, že nemám jako jednotlivec šanci, ale když mě oslovilo takhle víc lidí, chtěl jsem dát najevo, že mi na obci záleží.

S jakým motivem jsi do voleb tehdy šel…

To moje krédo je trvalé: Aby si při využití všech výdobytků moderní doby zachovaly Velké Popovice přednosti a kvality života na venku. Stačí patnáct minut a jsme v centru Prahy. Když tedy chceme a potřebujeme. Ale přitom také stačí jen pár kroků a jsme v srdci krásné přírody. Zaplať pán Bůh ještě netknuté. Tady je dobré být doma. To co tady máme od pána Boha, je potřeba si hýčkat.

A je mi jen líto, když třeba vidím, jak někdo chce kšeftovat s polema, ke kterým přijde, a hned je hledí prodat na stavbu… konec krásy. Když vidím, co se někde kolem nás děje, třeba teď v Lomnici, přijde mi, že ty lidi si nevidí na špičku nosu… v duchu – po nás potopa. Je mi až trochu líto těch, kteří neumí krásné věci vnímat, a jediným jejich obzorem je jim osobní zisk, jak si na úkor krásné české přírody namastit kapsu a potom rychle zmizet do tramtárie někam pod palmy.

Lidi by měli mít respekt k nějaké vyšší autoritě…

Ty to máš z tohoto pohledu jednoduché – máš svou křesťanskou víru. A nezastírám, že ti ji až někdy závidím…

Ale takovou šanci má přece každý. V něco věřit. Nezatvrzuj své srdce! Otevři své srdce dokořán! Někdo věřil v Lenina, někdo v moc peněz… ale to nejsou hodnoty věčné. K tomu poznání přicházejí lidé až pozdě, někdy až když bije jejich poslední hodina. Do té doby z nějakých důvodů nedokázali své srdce otevřít, ale teprve když se jim čas nachýlí, objeví, že v životě něco postrádali. Jenomže už nemají sílu na proměnu.

Ty jsi takovou lidskou proměnu zažil?

Jistě. Nejednou. Nebudu jmenovat, ale starší sousedé poznají, o kom třeba teď budu mluvit. Byl tu jeden velký komunista, v životě jsem ho neviděl v kostele. Až když zemřel, vyšlo najevo jeho poslední přání – pohřeb v kostele. To přece něco napovídá.

Jako kostelník mám pak navíc tu výsadu, že se s takovým člověkem po jeho smrti octnu i sám v kostele. To si pak bleskem promítnu léta, co toho člověka znám, a dojde mi jako v tomhle případě… ať byl, co byl, ať

dělal, co dělal, v jádru to vlastně byl hodný člověk. To mívám na mysli, když se mě zeptá pan farář, než se loučí nad rakví, a přitom nebožtíka ani nezná, co by o něm měl říct. To je obrovská odpovědnost, neublížit pozůstalým, jejich nitro je v tu chvíli hrozně citlivé, a zároveň před tím nejvyšším abych si zachoval čisté svědomí…

Myslíš si ale, že čisté svědomí je v dnešní době ještě nějaký hodnověrný pojem?

Pro mě ano. Umím rozlišit dobro a zlo. Mám své dobro a zlo pro mě může být doruda, došeda, nebo jakkoliv, ale vždy za tím byla a je honba za materiálními statky, teď stále více za penězi. Slyším to cink, cink, jak peníze hýbou světem.

A tebe materiální statky nezajímají?

Samozřejmě že jíst, bydlet a žít chci také slušně. A hlavně moje rodina. Ale podstatné je mít ten grunt, základ v duši, když tam mám pokoj, klid a mír, pak na tom mohu stavět. Naopak to nefunguje – mít materiálně všeho co nejvíc a pak doufat, že v tom bohatství najdu smysl svého života. Touha po bohatství není jen projevem okázalosti ale i duševní chudoby. Držím se zásady, že o ctnost umělenosti je třeba usilovat v každé situaci.

Mně i kdyby třeba nevímjaká shoda náhod nahrála větší jmění, vím určitě, že bych si ho nenechal jen pro sebe. To máš tak – třeba bych uvažoval o koupi auta. Ale vím, že auto za dvě stě tisíc udělá stejné služby, jako to za dva miliony. A co je potřebných lidí, které by mohl člověk za ten rozdíl podělit… Mít odpovědnost a sílu odmítat sloužit mamonu a udržet si zdravý odstup od moci, kterou tento svět nabízí, v tom já vidím sílu člověka, ne v počtu nul na jeho účtu a postavení na společenském žebříčku.

Tobě se to však říká snadno, když máš svou pevnou víru. Co ale lidé, kteří nejsou tak zakotveni v přístavu morálních hodnot a přitom touží po duševní pohodě. Mají vůbec nějakou šanci zkusit najít svůj klidný vnitřní svět v dnešní době, když kolem sebe vidí, že nejlépe se mají vesměs ti, co slova morálka a slušnost vyškrtli ze svého slovníku?

Ale jistě. Funguje na to princip zlomu, nebo šoku. Člověk nějak vychovaný rodinou, společností a dobou se jen velmi ztěžka dokáže změnit k obrazu lepšímu. Potřebuje zlomový okamžik, šok. Takový malý příklad – jednou, ještě za svobodna, jsem dostal od jednoho děvčete facku na zábavě, když jsem tam s ní přišel, ale pak si jí nějakou chvíli nevšímal. Tak mi jí pak přede všemi vyťala, jak jsem pro ni přišel k tanci. A co jsem v tu chvíli měl dělat… někdo by asi hledal jiné řešení, oplácel, urazil se, ale mně probleskло jen, že má pravdu, a tak jsem nastavil i tu druhou tvář. Myslíš, že mi dala ještě jednu? Ne… moc pěkně jsme si pak i zatancovali. Tak to je.

Ale doba spíš učí lidi v takovém případě reagovat stejně, nebo spíš ještě tvrději, jinak tě budou považovat za slabocha…

A zkusils to? Zkus to, a uvidíš, že ten, kdo není úplně prázdný a v nitru zcela okoralý alespoň na okamžik zaváhá, když se střetne s opačnou reakcí, než je zvyklý očekávat. A třebas právě to nastartuje jeho proměnu v jiného člověka… Jistě, ne vždy a u každého, ale kdyby i jen u jednoho z deseti, za každého, kdo se vydá na dobrou cestu, zaplať pán Bůh.

Není taková schopnost vyhrazena jen těm, kdo je – jak vy, věřící, říkáte – obdařena darem víry?

Není. Stačí jen být vnímavý k okolí a jít příkladem při hledání jiných, než zažitých špatných cest. Papež Jan Pavel II. v roce 1990 řekl: „Pokud člověk není v míru s Bohem, nemůže být ani v míru se Zemí." Já se tím řídím. A myslím, že ten, kdo dokáže najít smíření s dnešní nelehkou dobou, třebas časem dokáže najít i cestu k Bohu.

Ale abychom se vrátili ze sféry duchovních úvah do běžné reality života Velkých Popovic; v čem vidíš budoucnost obce?

Vím, že to nebude originální, ale stejně si nad tvou otázkou vzpomenu na přísloví, že starého psa novým kouskům nenaučíš. My a s námi i naše starší děti už jsme nějak vyrostlá generace, která se špatně formuje k něčemu jinému. Uvědomuji si, že máme zažité věci a hodnoty, které ta nejmladší generace ani už nevnímá a nebere za své vlastní. Třebas takový příklad – vztah ke knize. Já jsem vášnivý čtenář. A vyhodit knihu, ač není nic moc, si nedovedu vůbec představit. Podobně i hudební nástroj. K těm věcem mám úctu, je v nich přece otisk lidské duše. Dnes je ale doba jiná – žije se stylem použít a vyhodit.

A tím se už trochu zeširoka dostávám k odpovědi na tvou otázku… já si myslím, že je potřeba pochválit a rozvíjet každý krok, každou akci, která těm nejmladším – zdejším dětem připomene to, čím jsem začal… aby si vážily toho ojedinělého, co jim Velké Popovice nabízejí, tedy blízkosti města s jeho zázemím, ale přitom i ojedinělé prostředí se zdejší přírodou. Že to není místo na jedno použití, ale něco, co má svou ojedinělou hodnotu i do budoucna. Že to místo má svou historii. Že tu žili už před námi lidé, kteří něco uměli a dokázali. Že existují i pojmy jako úcta a respekt k jejich dědictví… které jsme povinni uchovat i pro příští generace.

Ale aby to nevyznělo jen tak mravoučně, napadá mě na konec ještě jedno přísloví, které jsem si osvojil: „Kdyby mladí věděli, kdyby staří mohli…"

Poslední otázka: Vlasto, ty jsi šťastný, viď?

Ano. Jsem.

Děkuji za zajímavý rozhovor.

Douška na závěr

V tomto čase, na počátku roku, je zvykem přát hodně zdraví a štěstí. Třeba tento rozhovor někomu připomene, že to přání nemusí být jen omšelou frází, ale může mít i svůj zcela faktický význam. Zdraví a štěstí není totiž potřeba mít hodně, stačí ho jen tak akorát, aby ho jeden unesl. Jako Vlasta Čelikovský – docela nedávno utekl hrobníkovi z lopaty, se zdravím je na tom od té doby tak tak a přitom během celého našeho rozhovoru se ani jednou o svém zdraví nezmínil, ani jedinkrát si nepostěžoval jako mnozí jiní v jeho věku, kde ho píchá a bolí. Prostě… šťastný chlap!